

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 56.

Sreda 9. julija 1930.

Leto V.

Ponovitev januarskega manifesta.

Deklaracija predsednika vlade g. Živkovića.

Dne 5. t. m. je predsednik vlade podal na seji vlade daljšo izjavo o političnem položaju ter zavračal govorice, da bi se nameravale izvesti izpremembe v sestavi vlade. Vlada hoče izvesti program z dne 6. januarja 1929 kakor tudi ohraniti ime države v zmislu zakona z dne 3. oktobra 1929 ter istotako razdelitev banovin, da izginejo zgodovinske meje, ki so ovirale razvoj k narodnemu edinstvu. **Politične stranke so izključene od sodelovanja pri državni upravi in tudi ne bodo več nastopale v prejšnji obliki.** Ministri niso zastopniki strank, ali verstev, ampak jih imenuje kralj kot osebe, ki imajo zastopati splošnost. **Narodnostni duh in vera v narodno bodočnost se mora vzgajati v vseh šolah.** Zakonito priznane konfesije so enakopravne v izvajanju svojih moralnih nalog.

Macdonald misli na volitve.

Najbrž se bodo vršile že jeseni.

Predsednik angleške delavske vlade Macdonald je že ponovno zagrozil z razpustom parlamenta in novimi volitvami. Potrebno je, da se razčisti položaj. Angleška delavska vlada sama nima večine in jo v delovanju ovira zlasti fevdalska konservativna stranka. Jasno je, da delavstvo zahteva uspešnejšo delavsko politiko. Zato sta Macdonald in Henderson mnenja, da naj volitve pokažejo, če je delavstvo toliko konsolidirano, da bo pri volitvah pokazalo svojo resno voljo. Če bo delavska vlada napredovala pri bodočih volitvah, bo morala zopet prevzeti vlado, v nasprotnem slučaju bi pa prevzeli vlado zopet reakcionarni konservativci, ki s svojo sedanjo politiko silno škodujejo delavskim interesom.

Francija gasi Mussolinijevo žejo.

Italija dobi veliko ozemlje v Afriki.

V sporu med Francijo in Italijo posreduje angleška diplomacija po nalogu delavske vlade. Francoski zunanji minister Briand je imel z italijanskim poslanikom v Parizu, grofom Manzonijem, posvetovanje, v katerem mu je pojasnil francosko vojaško politiko ter obljubil, da bi Francija odstopila Italiji del svojega obmejnega ozemlja v Afriki med Tunisom in Tripolitanijo. Italija bi dobila s tem ob Čedadskem jezeru okoli 40.000 kvadratnih kilometrov sveta. S tem bi se kolonije Italije povečale po obsegu za okoli dvajset Slovenij in bi bila usta Mussoliniju morda zaenkrat zamašena. Radovedni smo, kaj iznajde Mussolini potem? Ali bo še vedno zahteval revizijo mirovnih pogodb in hujskal na vojno?

Velika bitka na Kitajskem.

Kitajski generali se »kratkočasijo«.

Na Kitajskem se je vršila oni teden velika bitka, v kateri so po ponovnem umikanju čete nacionalistične vlade potolkle pri Hengcovfu čete Kvangsu in komuniste. Vlada vojska je izgubila v bitki okoli 5000 mož, nasprotniki pa okoli 15.000.

Boj draginji!

Ukrepi proti draginji na podlagi obstoječih zakonov.

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je poslalo občini mesta Beograd jako umesten in aktualen dopis, v katerem poziva občino, da v smislu določb zakona o pobijanju draginje in tozadevnega opravilnika iz leta 1921 izvede kontrolo in preganjanje vseh onih družabnih elementov, ki neopravičeno dvigajo cene živlenskimi potrebščinam in vsem drugim pripomočkom.

V tem dopisu se naglašja, da je omenjeni zakon še vedno v polni veljavi ter da se pod pojmom »potrebščine« ne misli samo na živila in pijače, nego tudi na vse druge potrebščine za življenje, kakor obutev, obleko, živalsko hrano, kurjavo,

mleko, zdravila, razsvetljavo itd. Dalje se poudarja dopis, da je za vse vrste živlenskih potrebščin, prodajalcem prepovedano zahtevati višjo ceno od one, ki zagotavlja običajni čisti dobiček, ter ki v nobenem primeru ne sme biti večji kot 25 odstotkov.

»Radniške Novine« pripominjajo k temu odloku, da je bila že skrajna potreba, da se je nekdo našel, ki je beograjsko občino opozoril na ta zakon in da jo je opozoril na nje dolžnost, ščititi siromašno beograjsko prebivalstvo pred izkoriščanjem in dviganjem cen pri živlenskih potrebščinah.

Podunavska federacija držav — „ječa Ogrske“.

Škof proti vladi plemstva in visoke cerkvene duhovščine na Ogrskem.

Podunavska federacija držav ob srednjem in spodnjem Dunavu ni nova misel. Mednarodni politiki niso prijatelji te misli, ker se boje, da bi se z zvezo podunavskih držav obnovila nekdanja avstroogrska država v novi obliki. Načrt je pa zopet oživel. Čehoslovaška želi zblizanje z Ogrsko, to je, priključitev Ogrske k mali antanti. Mala antanta se istotako trudi, da pridobi Poljsko in Grčijo, kar bi pomenilo že močno zvezo držav (razen Avstrije in Bolgarije) v jugovzhodni Evropi. Prav te dni je tudi jugoslovanski zunanji minister Marinković izjavil, da je carinska unija in pot do Panevrope mogoča, če industrijske države odpravijo carino na kmetijske pridelke. V tem primeru pride agrarna Ogrska jako v poštev.

Oglasil se je pa tudi reformistični škof debrecinski Baltazar, ki je pred zunanjim odborom francoske zbornice predaval o podunavski federaciji držav in poudaril nje potrebo.

Ogrski upravitelj Horthy je z ozirom na škofove izjave vložil v magnatski zbornici po svojem bratu generalu konjenice Štefanu pl. Horthyju interpelacijo, na katero je ministrski predsednik pobijal škofovo trditev, da je katoliška cerkev na Ogrskem dobila svoja posestva od Habsburžanov, ker jih je prejela že od Arpadovcev, ter podal vsebinsko naslednjo izjavo:

Prav tako neresnična je trditev, da se nahaja na Ogrskem oblast v rokah majhne skupine cerkvenih knezov in magnatov ter da je ogrom-

na večina ogrskega naroda s sedanjim režimom nezadovoljna, češ, da se Ogrska vendar ne more nahajati vedno v vojnem stanju s sosednimi državami in, da je teh razmer kriva ogrska vlada. Bethlen je govoril dalje o Baltazarjevi propagandi za podunavsko federacijo, ki jo želi Praga, kakor trdi Bethlen, češ, da bi bila taka federacija ječa Ogrske, ker bi bila od vseh strani zaprta po onih državah, ki so na škodo Ogrske pridobile ozemlja.

S tem Madžarska zaenkrat odklanja zvezo s sosednjimi državami, ker upa, da bo s pomočjo Italije in drugih vplivov izsilila revizijo mirovnih pogodb ter razširila svoje sedanje ozemlje na račun sosednjih držav. **Misel podunavske federacije je z ozirom na ta položaj danes neizvedljiva,** dasi ima Ogrska prav tiste gospodarske interese kakor ostale države male antante. Oviri za podunavsko federacijo sta v glavnem torej dve: **strah pred obnovitvijo podunavske države v inozemstvu in nepopustljiva zahteva Madžarov po vrnitvi odvzetih ozemelj.**

Carinska unija in problem Panevrope se mora motriti s širšega obzorja, s splošnih evropskih interesov. Tam se bo Madžarska vdala šele, ko bo videla, da ostane **osamljena politično in gospodarsko,** če se ne pridruži razvoju. V svoji ječi bo Madžarska šele spoznala skupen interes. Takrat se bo morala tudi **demokratizirati.** V sedanjem hegemonizmu ne razume tega.

Neresni predlogi za zagotovljenje svetovnega miru.

Lloyd George o svetovnem miru.

Na banketu angleške cerkve je govoril tudi liberallec Lloyd George v Bourmouthu. Rekel je, da je svetovni mir odvisen edino od sporazuma med Anglijo in Zedinjenimi državami. Vse države se oborožujejo in so razen Nemčije in Anglije, bolj oborožene kakor so bile pred vojno. Res se sklepajo pogodbe in resolucije za »trajni mir«, toda obenem se izdajajo ogromne vsote za oboroževanje. Končno pravi Lloyd George, da je stvar cerkve, da prevzame akcijo za mir.

Ob takih nazorih seveda še ne bo svetovnega miru. **Politiki in diplomati so dolžni ustaviti oborože-**

vanje. Dajte delavcem vpliv na diplomacijo, pa bo kmalu drugače.

In cerkve naj prične akcijo za svetovni mir? V kateri državi naj nastopijo cerkve? Ob svetovni vojni so vse cerkve v sovražnih in prija-teljskih državah blagoslavljele vojske, ker so v službi vsakokratne politike. V besedah so za mir, dejanske akcije pa ne morejo pričeti.

Zveza Slovenije s Sušakom. Na Sušaku se je vršila v nedeljo konferenca gospodarskih krogov iz dravske in savske banovine glede spojitve Slovenije s Sušakom po železnici. Poročilo je podal inž. Klodič. Pred-

Katolicizem in fašizem

Katoliške organizacije prestopajo k fašizmu v Italiji.

Italijanski fašizem je razglašal vse politične stranke. Pred tremi leti pa so osnovali pod vodstvom Mattei-Geutijlija v Italiji katoliški centrum, ki je prevzel pristaše bivše ljudske stranke. Na seji uprave katoliškega centra je pa bilo te dni sklenjeno, da se organizacija razpusti in da člani prestopijo v fašistično stranko. (Ti, kaj ne, se bodo gotovo borili proti oboroževanju in Mussolinijevemu hujskanju na vojno?). Katoliško ljudsko stranko je vodil pred razpustom strank znani don Sturzo, ki je v pregnanstvu na Francoskem.

Boj proti komunizmu na Finskem.

Fašistična hidra dviga glavo.

Finska vlada je demisijskirala, da napravi prostor meščanski koaliciji, ki si stavi za glavno nalogo boj proti komunistom, ki so se zadnje čase začeli občutneje gibati. Izdelala bo zakon o zaščiti države, ki bo s težkimi kaznimi kaznoval vsako komunistično udejstvovanje. Finska meščanska politika se giblje v fašističnem pravcu in jo vodi predvsem takozvana Lapo-stranka, ki ima svoj izvor v konservativni kmečki provinci Lapo. Finski parlament šteje 200 poslancev, od teh je 50 socialnih demokratov in 23 komunistov, ki pa so jim bili sedaj mandati razveljavljeni. Socialni demokrati so potisnjeni v težak položaj: če ne bodo glasovali za »zakon o zaščiti države«, bodo enako kakor komunisti proglašeni za protidržaven element in izpostavljeni preganjanju fašizma in izgubi popularnosti med delavskimi masami; če pa glasujejo zani, pa znajo fašisti nekoč ta zakon tudi proti njim uporabiti.

vsem bi prišla v poštev proga Kočevje—Vrbovsko, kjer doseže sušaško železnico; sporedno naj bi se pa tudi zgradila proga Sušak—Martinsčica in proga na Bakar. Kočevska zveza bi bila dolga 96 kilometrov in bi veljala 370 milijonov dinarjev. Iz Ljubljane bi se vozili potem na Sušak 6 ur, sedaj se vozimo preko Karlovca 11 ur.

Pogajanja za izpraznitev Posaarja. V zvezi z izpraznitvijo Porenja so v teku pogajanja, da bi naj Francozi izpraznili tudi nemški Saargebiet, ki so ga ob prevratu zasedli, v odškodnino za uničene francoske rudnike. Medtem so Francozi svojo premogovno industrijo že razvili nad predvojno višino in bi ne imeli več moralne pravice, izkoriščati še nemške rudnike v Posaarju. Nemška delegacija zahteva definitivno vrnitev saarskega ozemlja, medtem ko francoska delegacija zahteva še nadaljnje participiranje na saarski premogovni produkciji. Radi tega so se pogajanja zaenkrat ustavila.

Carinska bolezen. Nedavno je bila zvišana uvozna carina za tuje blago v Zedinjenih državah. Sedaj so uvedli angleški industriji in bančniški akcijo za povišanje carine na tuje produkte za ves angleški imperij. Delavski tisk pravi, da je resolucija za svobodno trgovino, sedaj pa za zvišanje carine. Konservativci seveda pozdravljajo akcijo. Stvar je le odgovor Zedinjenim državam, praktičnega pomena pa ni. Angleška delavska vlada prepusti rešitev tega vprašanja vršeči se imperialni konferenci.

Španski kralj Alfonz in Alba.

Kraljevska mnenja o republiki.

»Pripravljenost, s katero je kralj Alfonz XIII. španski pristal baje v razgovoru s politikom Santiago Albo pred nekaj dnevi, da bi bil pripravljen prevzeti dosmrtno predsedstvo španske republike, če bi notranje razmere zahtevale, da se ustanovi republika, v zadnjih desetletjih ni nova. Prvi tak primer je kralj Viktor Emanuel II. v Italiji, ki je dobro vedel, da je cilj vseh takozvanih bojovníkov za enotno Italijo le republika, ne monarhija. Ko je razgovorjal leta 1872 s svojim francoskim prijateljem grofom de Maugny o padcu Napoleona III. in o ustanovitvi francoske republike, je rekel: »Taka usoda plava nad vsemi vladarji. Ne delam si pa iz tega nikakršnih skrbi, ker sem republikanec in bi bil torej tudi predsednik.«

Ob neprestanih zmešnjavah pod vlado njegovega sina in naslednika, ki je sledil leta 1900 ustreljenemu Humbertu, je bila republikanizacija Italije že tako blizu, da je italijanski ministrski predsednik Benedikt Cairoli v početku osemdesetih let minulega stoletja svetoval kralju, da naj sprejme predsedstvo, če ga bo narod izvolil za predsednika republike, češ, da se volja kraljevega predsednika ne sme razločevati od volje naroda. Humbert je pristal.

Tudi cesar Dom Pedro II. brazilski spada med kneze, ki so bili pripravljeni nositi na željo naroda namesto krone samo klobuk. Tik preden je bil odstavljen 1889 monarh v Rimu; kjer ga je vprašal bivši poslanik v Rio de Janeiru kardinal Mocenni, kako napreduje republikansko gibanje v njegovi deželi. Dom Pedro je hladnokrvno odgovoril: »Ne brigam se za to, če me Braziljanci ne marajo več za cesarja in me hočejo izvoliti za predsednika, sem tudi za to.« Premeteni duhovnik pa je menil popolnoma pravilno, da si bodo Braziljanci, če ustanove republiko, izbrali najbrže drugega predsednika, ne pa odstavljenega cesarja.

Skoro gotovo bodo isto napravili Španci, če proglase republiko! Narodi, ki so vzeli svojo usodo v lastne roke, niso doslej navadno še nikdar volili predsednika iz ravnokar odstavljene vladarske rodbine, ker bi bil preveč navezan na svojo okolico in monarhistične tradicije svoje rodbine, da bi mogel postati pošten republikanec. Komaj je tudi znano, da je leta 1918 nastalo isto vprašanje v Nemčiji na Württemberskem, kjer je bil kralj Viljem med narodom jako priljubljen. Tako je tudi glede predsednika Alfonza Bourbonskega stvar negotova in kardinal Mocenni, ki je na težkoče opozoril braziljskega cesarja, utegne imeti prav tudi glede izjave španskega kralja.

Redukcije delavstva vsled gospodarske krize.

Kriza v železni industriji.

Kranjska industrijska družba na Jesenicah nam je poslala v objavo članek, ki ga priobčujemo v celoti, četudi se z njegovo vsebino povsem ne strinjamo:

»Kakor javljajo praški listi, so v železnici v Vitkovicah radi nezadostne zaposlenosti tamošnjih valjanj odpustili 1600 delavcev. Ako bo še naprej primanjkovalo naročil, je po poročilih imenovanega podjetja računati s tem, da bodo v kratkem sledile še nadaljnje redukcije, ki bodo zadale več sto delavcev. »Grazer Tagblatt« pa poroča te dni, da je v veliki železarni v Donawitzu 4000 delavcev in nameščenec brez dela. Železarna je ustavila obratovanje 21. junija, najprej za teden dni, ker pa le ni naročil, bodo počivali obrati najmanj še en teden, t. j. do 7. julija.

Tudi za naše domače železarne so razmere zelo slične. Sporoča se nam, da bo naša največja železarna na Jesenicah radi pomanjkanja naročil morala pričeti z odpustitvijo delavcev. Vobče so poletni in jesenski meseci za železarne najboljše čas, toda letos je zaposlenost izredno slaba. Bati se je torej, da bo brezposelnost v prihodnjih mesecih v naših domačih železnah še bolj narasla in da bo treba računati radi tega še z nadaljnjimi redukcijami.

Teh redukcij bi po našem mnenju pač ne bilo treba, ako se ne bi uvažalo v našo državo toliko inozemskega valjanega železa in drugih železnih izdelkov, ki bi se vendar lahko naročali v domačih železnah. Ako premotrimo carinsko statistiko uvoza, vidimo, da je bilo uvoženo v Jugoslavijo n. pr. leta 1929:

valjanega železa	26.801 t
železne žice	2.200 t
železne pločevine	6.337 t
žičnikov	602 t
skupaj torej	35.490 t

in sicer od teh količin

15.120 t iz Avstrije,
9.919 t iz Madžarske,
6.653 t iz Č. S. R.,
1.974 t iz Belgije.

Vpoštevanje so v teh postavkah samo one pozicije carinske statistike, ki obsegajo izdelke, katere proizvajajo tudi domače železarne. Ako si predočimo te številke, se moramo nehoti vprašati, kako je z izvozom naših agrarnih proizvodov v omenjene države. Madžarska, ki je sama agrarna država, vobče ne kupuje od nas agrarnih produktov, vendar pa izvažna na podlagi ugodne trgovinske pogodbe prav velike množine izdelkov svojih železnar na naše tržišče in postruže tako našo gospodarsko krizo. Avstrija in Češkoslovaška sta povišali še v zadnjem času svoje carine na agrarne produkte v precejšnji izmeri in ovirata s tem naše poljedelstvo, da ne more izvažati svojih izdelkov v omenjeni državi. Iz istih obeh držav, ki ne kažejo za naše potrebe nobenega razumevanja, se uvažajo k nam velike količine industrijskih izdelkov, v ogromno škodo naše industrije, ki mora svoje delavstvo odpustiti. Slično je z Belgijo in z drugimi državami, ki hočejo vse v Jugoslavijo samo uvažati in ki izpodbijajo cene navzlic carinski zaščiti, z očitnim namenom, da bi prisilile s tem našo industrijo k ustavitvi obratovanja. Zlasti, kar se tiče jugoslovanskih železnar, bi gotovo ne bilo potrebno, da se delavstvo odpusti, ako ne bi inozemske tovarne tako znatne količine svojih izdelkov uvažale v Jugoslavijo, čeprav se največji del dotičnih proizvodov izdeluje v naših domačih tovarnah. Inozemskim železnarom bi ostalo v Jugoslaviji še vedno zadostno tržišče, ako bi dobavljale in uvažale k nam samo one izdelke, ki se v naših domačih železnah ali sploh ne proizvajajo ali pa vsaj ne v zadostnih količinah.

Spričo preteče nevarnosti redukcij številnega delavstva v naših domačih železnah smatramo za potrebno opozoriti pristojna oblastva, zlasti Ministrstvo za socialno politiko in Ministrstvo za trgovino in industrijo na opisane nevarne razmere, da bi se pravočasno uveljavili potrebni ukrepi, ki naj bi naše delavstvo obvarovali pomanjkanja in bede. Bati se je, da bodo pričakovane redukcije v naših železnah učinkovale tudi na druge industrijske panoge, tako n. pr. zlasti na premogovno industrijo, ki se že tako ne nahaja v ugodnem položaju. Kako bi se dale preprečiti velike redukcije delavstva, bi se morda najbolje ugotovilo na skupni anketi pristojnih oblastev in domačih železnar. (Zakaj se ne bi pritegnilo delavcev k takim posvetovanjem? Op. ur.) Čim prej bo prišlo v tem pogledu do primernih zaključkov, tem bolj bo naše delavstvo hvaležno pristojnim oblastvom, ako bi se odpravila ona negotovost, ki jim ogroža sedaj eksistenco.

Doma in po svetu.

Nezgoda na Jadranskem morju. Parnik »Karagjorgje« je vozil blizu Zadra ponoči od sobote na nedeljo okoli 500 potnikov. V Pašmanskem prelivu pa je treščil obenj italijanski parnik »Francesco Morosini« ter mu zadal 8 metrov globoko odprtino. Pri karambolu je bilo ubitih 7 oseb, okoli 20 pa ranjenih. Parnik »Karagjorgje« bi se bil potopil, če ne bi ga bili zapeljali na bližnjo sipino, kjer je potem oddal potnike ladjam, ki so priplule na pomoč. Na parniku so se nahajali večinoma sokolski zletniki. Neumevno je, kako je moglo priti do katastrofe, ker je bil parnik jako dobro razsvetljen, noč jasna in mirna. »Karagjorgje« je tretji največji jugoslovanski parnik in ima 1204 tone prostornine. Mrtvece in ranjence so oddali v Zader. Vzroke nezgode raziskuje posebna komisija.

Novi banski svetniki. Med novimi banskimi svetniki so samo trije prejšnji ministri, namreč dr. Kramer, dr. Kulovec in dr. Grisogono. — Član banskega sveta za srez jase-nički je postal Ilija Mihajlovič, bivši poslanec bivše radikalne stranke in zadnji predsednik Narodne skupščine. V podunavski banovini je imenovanih za banske svetnike več nemških in madžarskih posestnikov in industrijalcev.

Iz pravilnika o banskih svetih. Banski sveti so samo posvetovalen organ banov. Člane banskih svetov imenuje in odpušča minister notranjih del. Banskim svetnikom so prepovedane intervencije pri oblastvih. Za prekrške te prepovedi ni izrecno predvidena nikaka določna kazen. Zasedanja banskih svetov se vrše enkrat na leto najdalje 15 dni. Za iz-

redna zasedanja do največ 5 dni je potrebno privoljenje notranjega ministra. Sejam banskega sveta predseduje ban. Dostop k banskim sejam je dovoljen banovemu pomočniku in načelnikom ter referentom banske uprave. Drugim osebam ni dovoljeno prisostvovati sejam banskega sveta. Člani banskih svetov so dolžni sodelovati pri gospodarskem, socialnem in kulturnem pospeševanju okrajev in mest. Po izjavi min. prdsednika g. Živkovića je dolžnost članov banskega sveta, da bodo iskreni in vdani pomočniki jugoslovanske nacionalne in državne politike v banovinah poleg izvrševanja določenih jim dolžnosti.

Podunavski agrarni blok. Med Jugoslavijo, Rumunijo in Madžarsko se vrše pogajanja glede ustanovitve agrarnega bloka, da bi se ustanovila skupna prodajna organizacija za poljedelske produkte. Doslej so se vršili le diplomatski razgovori. Okoli 20. julija se bo pa vršila v Sinai v Rumuniji skupna konferenca, ki bo razpravljala o tem predmetu. Na izvoznih organizacijah bo participirala tudi Čehoslovaška.

Odbor za ureditev groba umrlega Viljema Bukšega, hrvaškega delavskega voditelja, se je osnoval dne 22. junija. Zborovanja so se udeležile vse »Zedinjeni delavski zvezi Jugoslavije« priključene organizacije, grafičarji, Delavska zbornica in Kreditna zadruga zasebnih nameščenec. Novoustanovljeni odbor je doslej zbral Din 35.000. Osrednji urad za zavarovanje delavcev je sam prispeval vsoto Din 10.000. Na zborovanju je bilo sklenjeno, da se bo še tekom meseca julija postavil spomenik umrlemu delavskemu prvaku Viljemu Bukšegu. Vsa čast delavskim organizacijam, ki tudi v teh težkih časih niso pozabile svojega prerano umrlega buditelja in organizatorja.

Novi gozdni zakon za Jugoslavijo je stopil v veljavo dne 1. julija t. l. Komisija v ministrstvu je tudi izdelala 12 pravilnikov za nedržavne in 9 za državne gozdove. Izdelana je bila tudi naredba o pogozdovanju Krasa.

Delavska zadruga v Beogradu. V Beogradu je ustanovilo delavstvo novo zadrugo. — Že pred občinim zborom je pristopilo 80 članov. Zadruga ima že pred občinim zborom 200.000 Din vlog.

Treznostno gibanje v Jugoslaviji. Treznostno gibanje v Jugoslaviji ima okoli 400 organizacij in skoro 35.000 članov. To gibanje je razširjeno zlasti med mladino, predvsem šolsko. Potrebno bi bilo, da se tudi delavsko abstinenčno gibanje, ki ima že nekaj početkov, bolj živahno razvije.

Eksplodirala ladje pri Beogradu. Na Donavi pri Beogradu je na neki ladji

Tone Maček:

Ženin iz Amerike.

Miru pač ni bilo nobenega. Prerekanje in besedičenje kakor na semnju. Pa ženske so klepetale, otroci so vekali. Nič kaj prijazno ni bilo. Bogatejši so imeli v drugem in prvem razredu bolj lepo. Jedli in spali so kakor doma v hotelu in muziko so imeli in plesali so. Jesti so nam dajali dosti, v velikih kositrnih skledicah, ali ni bilo po mojem okusu, in tudi snažno se mi ni zdelo. Dokler sem imel še kaj svinjine in kruha od doma, sem kar ob tem živel, menajše sem pa izlil v morje. Prve dni mi itak ni bilo do jedi. Veš, skoro vsi smo oboleli za tisto morskoro boleznijo. To pride od tega, ker se ladja pri vožnji vedno enakomerno ziblje. Nevarjen želoдец pa tega ne prenese in začne bruhati iz sebe. Čutil sem se tako revnega, da bi bil najraje umrl. Prijel sem se za ograjo, se nagnil čez krov in klical sv. Urha, dokler je kaj bilo v meni. No, čez dva, tri dni, sem bil že zopet zdrav in sem imel potem temboljši tek. Najraje sem sponel ob ograji in po cele ure zrl v morje. Kako je to lepo, nimaš pojma. Navidez se zdi morje dolgočasno, enakomerno, vendar ledor natančno opazuje njegovo gibanje, bo vsak trenutek opazil kaj novega, zanimivega. Čudne oblike valov, sedaj naježeni kakor grebeni zmajev, sedaj zopet skodrani kakor jamčja volna. In pa raznih vrst ribe: malih ne opaziš, ker je voda ob parniku preveč nemirna, zato pa tudi ne manjka velikih. Delfini se podijo drug za drugim, se prekopiravajo in igrajo, kakor mladi psički. Včasih se požene tudi kakšna visoka voda ali zleti po zraku kakor ptič, in se

zopet potopi. Lepo je na morju, kadar je lepo vreme. Imeli smo pa tudi hude ure. V drugem tednu vožnje se je nebo začelo polagoma pokrivati z oblaki. Zapihal je tanek veter in vznemiril morskoro gladino. Burja je postajala vedno silnejša, morje vedno bolj vzburkano in nebo je postalo črno, kakor tam pri vas, kadar se Medved-jek zavije v oblake. Dasi je bil parobrod velik, siguran in močen, vendar ga je valovje kakor deščico dvigalo na svoje hrbe in zopet pehalo v vodne doline. Vsak se je prijel kamor je mogel, da ga ni metalo od ene strani do druge, in je držal svoje stvari, da mu niso plesale po prostoru. Mornarji so kazali precej resne obraze, mi pa nismo vedeli ali je nevarno ali ni, videli smo le, da je strašno. Nekateri so začeli glasno tožiti, drugi moliti, a videli so se samo njih pregibajoče se ustnice in skemže in obrazi, glasov v strašnem trušču ni bilo slišati. Samo Bobekovega, ki se je držal tik ob meni, sem razumel, da se je glasno zaobljubil k Materi božji v Nazarijah, če pride še živ in zdrav domov. No, pa tudi to se je pogoje brez hujše nesreče, samo vse vprek in skoz je bilo premočeno od vode, ki je pluskala čez krov. Bližali smo se New Yorku. Ni bilo še nikjer nič videti, a ljudje so že spravljali vsak svoje stvari, in potem cele ure nestrpno čakali. Vsega se človek naveliča, tudi vožnje, in željno smo upirali poglede predse v daljavo. Daleč, daleč tam spredaj, očem komaj dosežno, so se začeli dvigati naravnost iz vode viški stolpi in kamenite kocke, ki so vedno bolj rasli. Čudovit pogled; kakor daleč je seglo oko, so bile razstavljene ogromne preluknjene zgradbe, kakor pohonen postavljeno satovje. In najrazličnejše ladje so švigale pred temi kalisami vsevprek, pred nami, za nami in okrog nas,

tako da sem se resno bal, da bomo v katero trčili, ali kaj spretno so se izogibale. Nepopisen trušč in dirindaj je bil vsepovsod: stotine parniških siren je tulilo, železne verige so škripale, železni žerjavi so cvilili, morje je pluskalo, tisoče ljudi je vikalo in po zraku so prhutali in čiviljali celi oblaki morskih ptičev. Vozili smo se mimo velike skale, ki je štrlela iz morja. Na skali je bil sezidan ogromen kameniti stolp, na stolpu pa je stala velikanska ajdovska žena s kviku stegnjeno desnico, v kateri je držala bakljo. Kaj takega še nisem videl. Pozneje sem vprašal, koga predstavlja tisti ogromni kip, in so mi rekli, da je to sveta amerikalna Svoboda. O tej svetnici še nisem nikdar prej slišal. Veselil sem se že, da bom že skoraj videl to veliko, čudno mesto od znotraj, ali veselil sem se prežgodaj. Izstopiti smo morali v čolne, ki so nas prepeljali na majhen otok tik pred mestom, na katerem so bile pozidane široke, nizke lope, kjer so nas nastanili, da preiščemo naše listine, naše dokumente in menda tudi naše zdravje, in če imamo kaj — usi. Slednjih ni manjkalo, še jaz sem se jih nalezal med potjo, menda od Turkov. Cel teden smo postajali in čakali: enkrat na štetje, potem na popisovanje, potem na zdravniški pregled. Eden nam je pregledoval oči, drugi je trkal po prsih, tretji je brskal po našem blatu, četrti je mešal po naših pljunčkih in peti bi nam najraje menda nalezl v črevo... Brlitni so pa ti Amerikanci, ne prevaraš jih zlepa. Večje število Poljakov in Turkov so odločili od nas v poseben prostor. Pripovedovali so mi, da bodo vsi poslani s prvo ladjo nazaj. Nič se Amerikanci tako ne boje kakor evropske kuge. Jaz pa še ne vem, kaka je. Slednjič so menda našli pri nas vse v redu in so nas s čolni prepeljali na newjorsko

obalo. Vodnik nam je zabijal, da moramo paziti in se skrbno skupaj držati, da se ne porazgubimo, ker potem bi bili izgubljeni. Imel je prav. Toliko ljudstva, gneče in vpitja. V Celju na Glavnem trgu, v nedeljo dopoldan, ni nič proti temu. Nasproti so nam zijale temne, globoke ulice, polne vrvenja, zagrajene od obeh strani od silnih stavb, katerim nisi videl do vrha. Kar strah me je bilo iti v te tunele, kajti draga moja, če bi se začelo to zidovje udirati, bi ne imel kam teči in bi me zmečkalo kakor miš v padalni pasti. Ne, tukaj bi pa že ne maral živeti. K sreči pa nam ni bilo treba tavati po mestu. Kaj kmalu smo prišli do nekkih stopnic, ki so vodile pod zemljo. Mislim, da gremo v kako klet na okreplilo. Dol pa je bila velika razsvetljena, prazna lopa z automati ob zidu. Na drugi strani je bila pa ograja in za ograjo je stal vlak. Res, pravi železniški vlak pod zemljo. Vodnik je pravilokrat pritisnil na gumb automata in vrgl vanj novce, kolikor nas je bilo v njegovem spremstvu in za vsakega je padla iz njega vozna karta. Prerili smo se skozi množico ljudi do vlaka in sedli vanj. Minuto pozneje smo se že z bliskovito maglico vozili po širokem rovu, in vsak trenutek je svignil mimo nas drug vlak z nasprotno stran. Ustavili smo se na ledove kolikih podzemskih postajah. Nisem jih štel. Na vsaki smo stali jedva eno minuto in na vsaki so vstopale in izstopale vedno nove množice ljudstva. Te vožnje ni hotelo biti konca, bilo mi je že kar tesno pri srcu in kadilo se je, da sem komaj dihal. Na neki postaji nam je naš vodnik vendar velel izstopiti. Šli smo po stopnicah navzgor in se znašli zopet na velikem, javnem kolodvoru.

(Dolje prihodnjic.)



eksploziral bencinski tank in se je na dvoje pretrgana ladja potopila. Pri tem je sedem oseb našlo smrt.

415 letnico smrti Jana Husa na grmadi so praznovali dne 7. julija na slovesen način po vsej Češki, zlasti v Prahi. Jan Hus je bil reformator in humanist, ki ga je cerkev zato dala sežgati na grmadi v Konstanci, dne 7. julija 1415. leta.

Nemški parlament proslavlja izpraznitev Porenja. Ob koncu zaključne seje je imel z ozirom na izpraznitev Porenja nagovor predsednik parlamenta soc. dem. dr. Löbe, ki je poudaril pomen tega dogodka ter oslikal razvoj tega vprašanja kot najboljši pomoček za zблиžanje med evropskimi državami. — Berlinski »Vorwärts« pravi, da se mora izpraznitev Porenja smatrati kot zmaga mednarodnega socializma nad militarističnimi silami. Če se komunisti in nemški nacionalsocijalci (socijalci) odtegujejo proslavi tega dogodka, je le znak, da jim ne ugaja politika zdravega razvoja in zблиžanja držav v Evropi.

15.000 reklamacij za volilne imenike na Dunaju. Po ustavni reformi vodijo volilne imenike policijski uradi, ki pa so nove volilne imenike zelo pomanjkljivo sestavljali, zlasti kar se tiče pristašev socialnodemokratske stranke. 15.000 reklamacij za popravilo volilnih imenikov je bilo vloženih. Od teh se tiče ena tretjina izbrisov, dve tretjini pa vpisov. Vseh volilnih upravičencev je na Dunaju 1.270.000. Za občinske volitve vodijo volilne imenike občinski uradi.

Dvanajst novih stanovanjskih hiš je v nedeljo 30. junija dunajski župan dr. Seitz predal svojemu namenu v okraju Breitensee.

Podražitev kruha v Avstriji. Avstrijski agrarci so zahtevali zvišano carino na uvoz žita iz Jugoslavije in Rumunije. Tozadevna pogajanja s tema državama so se razbila. Vlada je nato predložila zakonski načrt za davčno naklado na mlevske produkte, po 15 grošev na kg moke. A še predno je bil zakon sprejet, so peki že podražili kruh na ta način, da so znižali težo hlebcu kruha za 2 dekagrama. Če postane načrt zakon, bodo cene še bolj privile. Tako si bo proletarijat od svojih ust moral pritržati darilo, ki ga namerava dati vlada veleposestnikom. Zadnje vesti poročajo, da načrt ni bil sprejet.

Zopet vojaške vaje Heimwehrovcev. Heimwehrovci iz Solnograške, Spodnje in Zgornje Avstrije, so imeli prošli teden velike tezenske vaje v okolici Welsa, v vsej svoji opremi in z vozovnim parkom, ki je štel nad 30 tovornih avtomobilov, mnogo osebnih avtomobilov in motornih koles. Vaje je vodila knežja milost Starhemberg, ki je nato poletel z letalom v Benetke, da poroča načelniku štaba, majorju Pabstu. Kakor je videti, so marnje o razorožitvi v Avstriji samo prazne fraze.

Zopet Heimwehrovsko orožje. V kleti neke hiše v Hernalsu na Dunaju so našli večjo množino municije, karabink, čelad, vojaških pikov in lopat.

Brezposelnost v Avstriji narašča. Alpine Montan Gesellschaft, ki ima svoje obrate v Donawitzu, Seegrabnu, Judenburgu in Leobnu, namerava prihodnje dni odpustiti 2000 delavcev. Pričakuje se, da bo prihodnja zima, z ozirom na brezposelnost v Avstriji, najhujša. Brezposelno podpora dobiva skoro 300.000 brezposelnih, onih, ki ne dobivajo nobene podpore, bo pa kmalu nad 100 tisoč. To je meščanska konsolidacija.

Automobilna produkcija v Steyr-Werke začne zopet delovati. V teku so pogajanja med zastopstvom Steyr-Werke, zveznim kanclerstvom, avstrijsko Kreditanstalt in zvezo avstrijskih kovinarjev, o zopetnem nadaljevanju avtomobilne produkcije v Steyr-Werke, ki bodo najbrž privedle do uspeha. Do oktobra upajo zopet zaposliti 4000 reduciranih delavcev.

Madžarski reformistični škof Baltazar v Debrecinu namerava ustanoviti proti Bethlenovi tiraniji novo kmetiško stranko. Baltazar je ponovno odpotoval v Pariz. Na francoskem najbrže radi vidijo ta obisk, ker upajo na tak način porušiti upornost madžarskega fevdalno oligarhičnega režima.

Habsburžani židovskega rodu? V četrti izdaji Mayerjevega konverzacijskega leksikona, ki je izšel 1887, je bilo navedeno po virih dvornih zgodovinarjev iz 13. in 14. stoletja, da izhaja habsburška dinastija iz židovskega rodu. Habsburžani izhajajo iz rimske židovske rodbine Pier Leoni. Iz te rodbine je bil v 12. stoletju tudi papež Anaklet II. Mayerjev leksikon je v nadaljnjih izdajah to poročilo izpustil, najbrže na intervencijo bivšega dunajskega dvora.

Bolgarski predsednik Ljapčev v Prahi. Dne 3. t. m. se je mudil v Prahi predsednik bolgarske vlade Andreja Ljapčev. Tam je imel razgovor tudi s čehoslovanskim zunanjim ministrom dr. Benešem.

Bivši bolgarski kralj Ferdinand čaka v Budimpešti, dokler mu pripravijo pot v Sofijo. Vladni listi ne poročajo o Ferdinandu ničesar, pač pa drugi listi. Socialistični »Narod« odločno svari režim in obžaluje, da dobivajo vpliv ljudje, ki mislijo, da je Ferdinand Bolgariji potreben. »Narod« zahteva, da se vlada o zadevi izjavi, tembolj, ker bi utegnil imeti povratek Ferdinanda v Bolgarijo katastrofalne posledice.

Tudi Rumunija rabi posojilo. V Rumunijo je dospel te dni predsednik švedskega vžigaličnega trusta J. Kreuger, kjer ostane tri dni. Rumunija namerava dati monopol vžigalic v zakup, da dobi posojilo pri švedskem trustu.

Na Portugalskem zopet monarhistična zarota. V Lizaboni so aretirali polkovnika Almedo in profesorja Sicueredo in več drugih uglednih oseb, ki so hoteli spraviti na prestol princa Duaztenumo.

Kongres evropske carinske unije. V Parizu se je vršil kongres evropske carinske unije. Na kongresu so bili mnjenja, da naj bi se ta unija zgradila tako, da bi sosedne države v skupinah sklepale carinske unije. Te skupine pa zopet med seboj. Od-

Graški delavski otroci pridejo v Maribor.

Program za sprejem graških »Kinderfreunde«.

Od soboto 12. do ponedeljka 14. julija pride večja skupina »Kinderfreunde« iz Graza v Maribor na obisk. Vlak pride v soboto ob 8.14 v Maribor. Dragi gostje si bodo ogledali mesto, otroci pa se bodo skupno igrali. Zvečer bo prireditev, na kateri bodo nastopili otroci. Mariborsko delavstvo pa bo goste pozdravilo z glasbo in pesmijo.

12. julija 1930: Prihod z vlakom ob 8.14. Odhod v prenočišče v šoli IV. Ob 9. uri pri lepem vremenu obisk kopališča na Mariborskem otoku. Ob 12. uri vrnitev v Maribor. Ob 13. uri kosilo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu. Ob 14. uri odhod do Studenskega gozda, tam igre. Ob 17. uri vrnitev v Maribor. Ob 18. uri večerja v Javni kuhinji. Ob 19. uri pozdravni večer v Unionski verandi oz. na vrtu »Ljudskega doma«, nastop graških otrok. Sodelujejo: Železničarska godba, pevska društva »Frohsinn«, pevski odsek pekov, »Svoboda«. Konec ob 21. uri.

Nedelja 13. julija 1930: Izlet na Klopni vrh. Odhod ob pol 6. uri od Ljudske šole IV. čez Radvanje na Sv. Bolfenk — Mariborski stolp — Sv. Areh (slap) — Klopni vrh, tam prenočevanje.

Ponedeljek 14. julija 1930: Odhod s Klopne vrha ob pol 6. uri na Fale, ogled elektrarne, potem preko Sturma na Sv. Duh, tam prenočevanje, ob 5. uri nazaj v Maribor.

S seboj se naj vzame:
¾ kg kruha, ¼ kg sladkorja, 4 komade krompirja; režijski prispevek Din 8.— in železniška vožnja iz Fale.

V slučaju slabega vremena se bodo gostje mudili v Unionski verandi in se vrši spremenjeni program po dogovoru.

Delavke! Delavci! Udeležite se sprejema otrok Vaših sotrpinov polnoštevilno in preskrbite, da se bodo dragi gostje kar najudobneje počutili med nami!

bor je sklenil, da se bo prihodnji kongres vršil (to je šesti) v Vašingtonu od 4. do 8. maja 1931.

Antisemitski ekscesi. V Bukovini so nacionalistični rumunski kmetje napadli mesta in naselbine, v katerih žive Židje in so uničili njih imetek, jim požgali hiše, jih lovili po stanovanjih in ulicah in jih pretepali in mučili. Policija ni kazala nobene odločnosti proti pogromistom, šele ko je vlada poslala vojaštvo, je bil vpstavljen red. Odgovorni policijski organi so bili zato odpušteni iz služb in predani sodišču, ekscedenti pa pozaprti. Nekaj sličnega so priredili poljski študentje v Poznanju, ki so 3. julija zvečer napravili lov na Židje po mestnih ulicah in kavarnah in neusmiljeno pretepli vsakega človeka, ki je imel malo debelejši ali vpog-njen nos. Dve kavarni so popolnoma razbili. Na nekem trgu so težko ranili nekega gospoda, ki pa niti ni bil Žid, temveč uradnik poljskega konzulata v Parizu. Nacionalistična surovost presega že vse meje.

Proti zidanju stanovanjskih hiš.

Preprečena stavbna akcija Pokojniškega zavoda za nameščence. — Še eno poglavje o celjskem nazadnjaštvu.

Celje, v mesecu juliju 1930.

Konstatirali smo zadnjič eno naprednost Celja, hočemo pa še drugo. Iz tukajšnje evidence je razvidno, da je nujno potrebno še 70 stanovanj in dolžnost občine bi bila, da se pobriga za odpravo stanovanjske mizerije, ki je danes še ravno taka, kakor je bila pred leti. Vkljub temu, da se je par hiš pozidalo. Toda gospodje — namreč nekateri — so mnjenja, da bi to mestu škodovalo, če bi se zidalo n. pr. kako poslopje s 50 stanovanji za male družine. Tu bi pretila mestu nevarnost poplave po ubožnem sloju. Zato raje ne zidajmo. Ko se je pletla akcija za zidavo hiše Pokojniškega zavoda, je nastopilo celo neko društvo, z izjavo, v akcijo, ki je trdilo in hotelo meščane prepričati, da v Celju ne potrebujemo novega stanovanjskega poslopja. Tudi to je znak »napredka« gotovih gospodov, ki se postavijo takim akcijam na čelo in onih, ki jim slede. V mestu imamo neko posredovalnico za stanovanja. Kdor se zanima, naj gre vprašat, koliko je stanovanj potrebnih, pa bo videl prave številke. Pa ne samo to. Od kar je stanovanjska zaščita ukinjena, so stanovalci izročeni na milost in nemilost hišnim posestnikom. Stanovanja brez vsakega komforta, ki ne odgovarjajo niti v higijenskem oziru, so v Celju dražja kot v velikih mestih stanovanja, opremljena z vsem komfortom.

Tak je torej napredek Celjanov. Drugič poiščemo še kaj.

3302 osebi sta v Indiji zaprti v zvezi z osvobodilnim gibanjem Ghandija.

Zdravniški škandal v Lübecku. Ponovno smo že poročali o številnih smrtnih slučajih pri otrocih, ki so bili cepljeni proti tuberkulozi s preparatom francoskega zdravnika Calmette. Umrlo je že 47 otrok. Vendar ni bil preparat sam na sebi kriv zastrupljenj, temveč nepravilno ravnanje zdravnikov s preparatom. Prof. Klotz, upravitelj lübeške bolnice, je baje vedel, kaj je temu krivo, a tega ni hotel povedati iz sovraštva do prof. Deykeja, ki je preparat pripravil. Šele sedaj je začel slednjega dolžiti, da je on kriv. In tako je moralo 47 otrok umreti radi zavistnega sovraštva med dvema zdravnikoma.

Nad 23 dni z letalom v zraku. — Brata Hunter sta ostala v zraku, ne da bi pristala na zemlji 554 ur, to je 23 dni in dve uri. Letalo sta stregla vsak po štiri ure. Končno se je moralo letalo spustiti na tla, ker je počila cev za dovajanje bencina. Doslej je vztrajal letalec z letalom v zraku največ 425 ur.

Železniške nesreče v Rusiji. V Heropuku pri Leningradu je iztiril osebni vlak, pri čemur je bilo 26 mrtvih in 30 ranjenih. Druga nesreča je bila v Orli v Srednji Rusiji,

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

tretja pa v bližini Irkutska v Sibiriji, ki so tudi zahtevale človeških žrtev.

Veliki stepni požari v Sibiriji. Radi velike suše in vročine se je vnela trava obširnih sibirskih step med Obom in Jenisejem. Od prekosibirske železnice je videti celo ognjeno morje.

Pretepi med procesijo. V Kaiser-mühlenu v Avstriji je prišlo v nedeljo, dne 30. maja med cerkveno procesijo do pretepa. Procesije so se udeležili tudi uniformirani Heimwehrovci v čeladah. Pred neko gostilno je stala skupina delavcev, med njimi tudi nekateri brezkonfesionalci, ki niso hoteli poklekniti. Heimwehrovci so jih radi tega napadli in razvil se je splošen pretep, tekem katerega je bilo več oseb ranjenih. Dvomimo, da bi bili Heimwehrovci pobožnemu razpoloženju procesije s tem kaj koristili.

Goljuf s stavbenimi parcelami. — Na Dunaju je neki Oskar Schönigg, ki je vzdrževal pisarno za posredovanje nakupa stavbnih parcel, pobegnil v Južno Ameriko. Prišli so na sled njegovim velikim goljufijam; tako je na primer dve stavbni parceli prodal nič manj kot 43. kupcem.

Kulturni pregled.

»Svoboda«. Julijska (7.) številka prinaša na uvodnem mestu po znamenitem nemškem zdravniku in sociologu Avg. Forelu prirejeno razpravo »Spolna etika ali spolna morala« — problem, ki mora danes, ko se pod vplivom gospodarskih razmer rušijo vse stare tradicije, zanimati vsakega. Razprava bi bila lahko nekoliko krajša in skondenzirana; sicer pa bo treba o tem problemu še pisati in vzeti za podlogo tudi modernejša pisca. — Prav globoko poseza tudi esej »Nesodobnost gledališča«, ki velja v polni meri tudi za naša gledališča. — Sestavka »Tempo sili« in »Radio-delavske ure« sta organiz. značaja.

Med literarnimi prispevki zavzema največ prostora silno globoki in lepi ciklus desetih Seliškarjevih pesni »Pisma iz samote«. Manj zadovoljiva pa je Čufarjeva skoz in skoz individualistična in prigodna pesmica »Znanki v album«.

Organizacijski del je precej obširen in bogat, pogrešamo pa v rubriki »Knjige in knjižnice« še vedno poročila o novejših iz-

dajah nemških in drugih socialnih pisateljev, ki bi jih morala »Svoboda« vsaj na kratko registrirati. — Številko krasi fotografija Tina Kosa »Težak« ter nekaj fotografij iz našega društvenega življenja. — Talpa.

Ljubljana.

Rožna dolina v viški občini pri Ljubljani, in sicer med Tržaško cesto in Rožnikom, je slavila v nedeljo 25 letnico svojega olepševalnega društva. Rožna dolina je bila skoro golo močvirje. Danes pa se nahaja v Rožni dolini 320 hiš in okoli 3200 prebivalcev. Prebivalci te naselbine, ki spada v občino Vič in ima ime vas, je zlasti v zadnjih letih dokazalo, kako mnogo mu je na tem, da ima kraj na zunanjo lepico. Olepševalno društvo je ves čas podpiral viški župan, ki je tudi Rožnodolinčan, Jurij Petrovič in občinski odbor sploh. Marsikateremu kraju bi lahko pokazali Rožno dolino za vzgled lepe kolonije, ki se razvija moderno in nudi marsikateri proletarski rodbini streho. Župan Jurij Petrovič je častni predsednik olepševalnega društva.

Stavbno dovoljenje za »nebotičnik« v Ljubljani. Poleg palače Ljubljanske kreditne banke, to je na vogalu Dunajske ceste in Gajeve ulice namerava zgraditi Pokojninski zavod za nameščence osem nadstropij visoko palačo in takoj poleg nje še petnadstropno hišo. Na vrhu palače bo baje poletna kavarna. Stavba bo visoka 32 metrov. Gradbo je dovolil ljubljanski mestni gremij na petkovi seji.

Maribor.

Največja dopustna brzina šest kilometrov. Občinstvo se opozarja, da je dovoljeno voziti z avtomobili in drugimi vozili po dovoznih cestah od odcepa Dravogradske (koroške) ceste in čez most na Mariborski otok le z brzino 6 km. Prekršitelje tega predpisa naj občinstvo javi občinski upravi.

Šedite z vodo! Mestni magistrat je izdal sledeči oklic: Vsled obstoječe suše in izredno velike uporabe vode je pričakovati, da bo v kratkem nastopilo pomanjkanje vode. Da se prepreči eventualna preprečitev uporabe kopalnic in škropljenja vrtov, se pozivljajo vsi, ki so priključeni na mestno vodovodno omrežje, da takoj popravijo vse nedostatke pri hišnih vodovodnih inštalacijah.

cijah t. j. klosetih in iztokih (pipah). Krivce bo mestni magistrat kaznoval z denarno globo.

Celje.

Privatni in trgovski nameščenci se vabijo, da se gotovo udeležijo **javnega sestanka**, kateri se bo vršil v sredo, dne 9. t. m. ob pol 21. uri v prostorih »Narodnega doma« s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo funkcionarjev podružnic o akciji proti podaljšanju delovnega časa; 2. Poročilo tov. Petejana o položaju privatnih nameščencev; 3. Sklepanje o nadaljnjih akcijah. — **Odbor podružnice ZPNJ v Celju.**

Javna borza dela. Ponujeno delo moškim: 1 oskrbniku, 1 gozdnemu delavcu, 1 švicarju-kravarju, 1 pastirju, 2 volarjema, 5 hlapcem za govejo živino, 9 konjskim hlapcem, 3 poljskim delavcem, 50 rudarjem, za v Francijo: 50 rudarjem, 10 stavb. in 10 stroj. ključavničarjem, 10 elektromehanikom, 60 rudarjem za v Srbijo, 3 tehničarjem za izdel. orožja in municije, 3 kamnosekom, 5 mizarjem 2 kolarjema, 1 žagarju, 1 tapetniku, 3 čevljarjem, 3 pekoma, 1 raznašalecu kruha, 1 slaščičarju, 11 slikarjem, 16 vajencem. **Ženskam:** 1 kmečki gosposdini, 1 kmečki varuški, 26 kmečkim deklam, 1 pletilki, 1 navijalki, 1 šivilji pletenin, 3 natakarcam, 1 hotel. sobarici, 1 gostilniški kuharici, 3 trgov. pomočnicam, 1 pomožni delavki, 5 kuharicam, 21 služkinjam, 5 kuh. služkinjam, 2 sobaricam, 5 varuškam, 2 vajenkama, za sezono: 4 pericam, 2 likaricam, 7 servirkam.

Ruše.

Sprememba v občinskem odboru. Razrešeni so dolžnosti občinskih odbornikov: župan g. M. Gorišek, občinski odborniki Magdič Drago, Razgon Alfred, Strnad Ivan in Medved Jurij. Na njihovo mesto pa imenovani za župana: g. Lesjak Davorin, učitelj v. p. in posestnik, za občinske odbornike pa Pšunder, župnik, Ferk, žel. uradnik, Pogačnik, tovarnar, Čuček, delovodja in posestnik, vsi v Rušah.

Zalog.

Občinski dohodki v l. 1930. Kraljevska banska uprava je z. No. 9176-1 z dne 16. maja 1930 dovolila občini Dev. Mar. v Polju, da sme pobirati za kritje občinskih solskih in drugih potrebščin v l. 1930 po celem občinskem ozemlju naslednje davščine:

1. Obč. doklade k dir. davkom v uradom določeni višini 85% k vsem predpisanim direktnim davkom.

2. Obč. trošarine od dne 1. jan. 1930 dalje, in sicer: a) Od 100 l vina ali vinskega mošta Din 100; b) od 1 hl stopnje alkohola, spirita, žganja in likerja Din 6, od nosno od likerja in poslaženega žganja po Din 3 od litra; c) od 100 l piva Din 25.

3. Občinske naklade od dne 1. jan. 1930 dalje, in sicer: a) od goveda nad 1 letom Din 20; b) od goveda pod 1 letom Din 10; c) od prašičev Din 10; d) od drobnice Din 3; d) od 100 kg vseh vrst mesa in mesnih izdelkov Din 20.

4. Hkrati je dovoljeno, da sme pobirati občina za vsako stavbno dovoljenje bodisi pri novih stavbah bodisi pri prezidavah ali pri bistvenih popravah ali preuredbah obč. takso po Din 100.

Obč. troš. in obč. naklade smejo zadeti le dejansko porabo (použitje) obdavčenih predmetov v občini, ne pa proizvajanja in trgovskega prometa.

Obč. trošarine se smejo pobirati le od onih pijač, od katerih se sme po zakonu pobirati državna trošarina.

Doklade k direktnim davkom bo pobirala davčna uprava v Ljubljani. Obč. trošarino od vina bo izračunaval pristojni oddelek finančne kontrole, vplačane zneske pa bo nakazovalo županstvu vsak mesec tukajšnje računovodstvo. Obč. trošarino od piva in od žganih opojnih pijač pod točko 2. b in c ter obč. naklade pod točko 3. b morala pobirati občina sama v lastni režiji.

„Prijatelj prirode“.

»Prijatelj Prirode«, podružnica v Mariboru. Pozivajo se vsi člani, da se udeležijo prireditve mariborskega »Detoljuba« v soboto 12., nedeljo, 13. in ponedeljek, 14. julija ob priliki obiška graškega »Detoljuba« v Mariboru. — V nedeljo, dne 13. julija izlet k Arehu (Ruška koča). Vodja Pšunder. (Podrobnejši program glej v rubriki »Detoljub«.)

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI, Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravlja vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri **Albertu Eccarius** urar, Maribor, Slomškov trg 5

D. ROSINA Maribor, Vetrinjska ulica 26 nud najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potrebščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

ČITAJTE!

novo izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj** 14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt. Naroča se Administration der »Radio« welt Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

V tovarn. zalogi perila boste v izbiri

3000 srajc

gotovo našli nekaj po Vašem okusu in to po izredno nizkih cenah! Moške obleke po Din 290.—, 320.—, 340.— itd. Specialna zaloga samoveznic od 6 Din dalje.

J. Karničnik, Maribor, Glavni trg 11

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.